

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2000-2001

---

14 FEBRUARI 2001

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 184 van de Grondwet

(*Verklaring van de wetgevende macht,
zie «Belgisch Staatsblad» nr. 88
van 5 mei 1999*)

VOORSTEL VAN DE REGERING

VERKLARENDE NOTA

Het voorliggende voorstel tot wijziging van artikel 184 van de Grondwet strekt er toe, als sluitstuk van de politiehervorming, de Grondwet aan te passen aan het nieuwe politielandschap waarvan het Octopusakkoord, dat in de Senaat tussen acht partijen werd ondertekend op 24 mei 1998, de aanzet én de motor was. Bovendien wenst dit voorstel iedere twijfel weg te werken omtrent de interpretatie van deze grondwetsbepaling wat de regelingsbevoegdheid betreft inzake het statuut van het personeel van de politiediensten.

Artikel 184 van de Grondwet bepaalt dat de organisatie en de bevoegdheid van de rijkswacht door een wet worden geregeld. Door de afschaffing van de rijkswacht en de radicale wijziging van de organisatie van onze politiediensten ingevolge de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (*Belgisch Staatsblad* van 5 januari 1999, blz. 132) — die het Octopusakkoord concreteert — is deze

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

---

14 FÉVRIER 2001

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 184 de la Constitution

(*Déclaration du pouvoir législatif,
voir le «Moniteur belge» n° 88
du 5 mai 1999*)

PROPOSITION DU GOUVERNEMENT

NOTE EXPLICATIVE

Le présent projet modifiant l'article 184 de la Constitution vise, en guise de conclusion de la réforme des services de police, à adapter la Constitution au nouveau paysage policier. L'accord Octopus, signé au Sénat le 24 mai 1998 entre les huit partis, en était l'amorce et la force motrice. En outre, le présent projet tend à enlever tout doute concernant l'interprétation de cette disposition constitutionnelle au niveau du pouvoir de réglementation en matière de statut du personnel des services de police.

L'article 184 de la Constitution dispose que l'organisation et les attributions de la gendarmerie font l'objet d'une loi. Par la suppression de la gendarmerie et la modification radicale de l'organisation de nos services de police en vertu de la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré, structuré à deux niveaux (*Moniteur belge* du 5 janvier 1999, p. 132) concrétisant l'accord Octopus — il est clair que cette disposition est périmée (cf. le projet de

bepaling duidelijk achterhaald (*cf.* het ontwerp van verklaring tot herziening van de Grondwet, Stuk Kamer, 98/99, nr. 2150/1, blz. 4). De Raad van State maakte daarenboven in zijn advies bij de voornoemde wet (Stuk Kamer, 97/98, nr. 1676/5, blz. 2) de opmerking dat het wetsvoorstel dat leidde tot de genoemde wet van 7 december 1998 de rijkswacht niet zomaar vermocht op te heffen en dat deze wet, zonder voorafgaande herziening van de Grondwet — maar hetgeen wordt bepaald in artikel 184 van de Grondwet was op dat ogenblik niet voor herziening vatbaar — de organisatie en de bevoegdheden van de rijkswacht niet ongedaan mocht maken.

In de veronderstelling dat de nieuwe federale politie de opvolger zou zijn van de rijkswacht, waarvan sprake is in artikel 184 van de Grondwet, bestaat er bovendien een probleem omtrent de correcte draagwijdte van deze bepaling en meer bepaald omtrent de vraag of deze bepaling inhoudt dat de uitvoeringsbevoegdheid van de Koning inzake het vastleggen van de regels van het statuut van het personeel van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, beperkt moet zijn. Deze lezing gaat er van uit dat artikel 184 van de Grondwet een wettelijk statuut vereist voor de personeelsleden van de rijkswacht — en dus «bij meesleep», of *mutatis mutandis*, ook voor de personeelsleden van het federale niveau van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, met name de federale politie (zie inzonderheid het advies van de Raad van State bij het voorstel dat de genoemde Octopuswet van 7 december 1998 is geworden [Stuk Kamer, 97/98, nr. 1676/5, blz. 2 en 17 (commentaar bij artikel 121) en bij het ontwerp dat de wet van 27 december 2000 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de rechtspositie van het personeel van de politiediensten (*Belgisch Staatsblad* van 6 januari 2001) is geworden (Stuk Kamer, 2000/2001, nr. 957/001, blz. 35-37)].

De wetgever van 7 december 1998 daarentegen, was de mening toegedaan dat de wet van 7 december 1998 ertoe strekte te bewerkstelligen dat het statuut van het personeel van de politiediensten van zowel het lokale als het federale niveau hetzelfde zou zijn — omdat «dit eenheidsstatuut (...) een voorwaarde (is) om aan de politieambtenaren de mogelijkheid van een mobiliteit te kunnen waarborgen wanneer een baan openstaat, of onder de vorm van detacheringen», derwijze dat deze mobiliteit op haar beurt toelaat een geïntegreerde politiecultuur te creëren — waarbij «sommige bepalingen (...) het voorwerp van wetten (zullen) uitmaken omdat zij regels met een dwingend karakter bevatten inzake gezag, beschikbaarheid, onpartijdigheid, integriteit en discretie. Voor het overige zal het statuut worden vastgesteld met besluiten vanuit de algemene beginselen die in het voorstel voorkomen» (Stuk Kamer, 97/98, nr. 1676/1, blz. 8). Dit komt onmiskenbaar tot uiting in de genoemde wet van 7 december 1998. Artikel 121

déclaration de révision de la Constitution, doc. Chambre, 98/99, n° 2150/1, p. 4). Dans son avis concernant la loi précitée (doc. Chambre, 97/98, n° 1676/5, p. 2) le Conseil d'État a d'ailleurs remarqué que la proposition de loi ayant conduit à la loi précitée du 7 décembre 1998, ne pouvait pas supprimer sans plus la gendarmerie et que cette loi ne pouvait, sans révision préalable de la Constitution — niais ce qui est prévu à l'article 184 de la Constitution n'était à ce moment pas susceptible d'être revu annuler l'organisation et les compétences de la gendarmerie.

En supposant que la nouvelle police fédérale succède à la gendarmerie, dont question à l'article 184 de la Constitution, il existe en outre un problème quant à la portée exacte de cette disposition et notamment quant à la question de savoir si cette disposition implique que le pouvoir d'exécution du Roi en matière de détermination des règles du statut du personnel de la police intégrée, structurée à deux niveaux, doit être restreint. Cette lecture part du principe que l'article 184 de la Constitution exige un statut légal pour les membres du personnel de la gendarmerie — et donc «par analogie», ou *mutatis mutandis*, aussi pour les membres du personnel du niveau fédéral de la police intégrée, structurée à deux niveaux, notamment la police fédérale (voir notamment l'avis du Conseil d'État relatif à la proposition étant devenue ladite loi Octopus du 7 décembre 1998 [doc. Chambre, 97/98, n° 1676/5, pp. 2 et 17 (commentaire de l'article 121) et celui relatif au projet étant devenu la loi du 27 décembre 2000 portant diverses dispositions relatives à la position juridique du personnel des services de police (*Moniteur belge* du 6 janvier 2001) (doc. Chambre, 2000/2001, n° 957/001, pp. 35-37)].

Le législateur du 7 décembre 1998, au contraire, était d'avis que la loi du 7 décembre 1998 visait à obtenir que le statut du personnel des services de police, tant du niveau local que du niveau fédéral soit identique — en raison du fait que «ce statut unique (...) (est) la condition pour garantir aux fonctionnaires de police la possibilité d'une mobilité lorsq'un emploi est ouvert ou sous la forme de détachements», de sorte que cette mobilité permette à son tour de créer un culture policière intégrée — «certaines dispositions font (feront) l'objet de lois parce qu'elles comprennent des règles à caractère contraignant en matière d'autorité, de disponibilité, d'impartialité, d'intégrité et de discréption. Pour le surplus, le statut sera fixé par arrêtés en partant des principes généraux figurant dans la proposition» (doc. Chambre 97/98, n° 1676/1, p. 8). Ceci apparaît indiscutablement dans la loi précitée du 7 décembre 1998. Son article 121 fournit la base légale permettant au Roi de déterminer le statut du personnel des services de police, tant en ce

ervan verleent, de wettelijke basis waarmee de Koning het statuut van het personeel van de politiediensten kan bepalen en dit zowel wat het personeel van het federale als van het lokale niveau betreft. Bij de uitoefening van deze bevoegdheid beschikt de Koning niet over een onbeperkte bevoegdheid. De artikelen 122 tot en met 140 van de wet sommen een aantal essentiële beginselen op die voornamelijk de discretionaire bevoegdheid van de Koning inperken wat het bepalen betreft van de rechtspositieregeling van de personeelsleden van zowel het lokale als het federale niveau.

*
* *

Het voorliggende voorstel concretiseert het voorgaande, schaft in de Grondwet de rijkswacht af en bepaalt dat de bevoegdheden en organisatie van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus door een wet worden geregeld. De rechtspositieregeling van alle personeelsleden van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, wordt door of krachtens een wet geregeld, wat in overeenstemming is met de hiervoor gestelde bevoegdheidstoekenning aan de Koning. Met deze grondwetswijziging wordt aldus volkomen aangesloten bij de wil van de partners aan het Octopusakkoord van 24 mei 1998, zoals die werd geconcretiseerd in de reeds meermaals genoemde wet van 7 december 1998.

Wij hopen, dames en heren, dat dit voorstel uw eenstemmige goedkeuring moge wegdragen.

*
* *

VOORSTEL

Enig artikel

Artikel 184 van de Grondwet wordt vervangen als volgt:

«Art. 184. — De organisatie en de bevoegdheid van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus worden door een wet geregeld. De rechtspositieregeling van de personeelsleden van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus wordt door of krachtens een wet geregeld.»

De eerste minister,

Guy VERHOFSTADT.

qui concerne le personnel du niveau fédéral que celui du niveau local. Lors de l'exercice de ce pouvoir, le Roi ne dispose pas d'un pouvoir illimité. Les articles 122 à 140 inclus de la loi énumèrent certains principes essentiels limitant principalement le pouvoir discrétionnaire du Roi en ce qui concerne la détermination de la position juridique des membres du personnel, tant du niveau fédéral que du niveau local.

*
* *

Le présent projet concrétise ce qui précède, supprime la gendarmerie dans la Constitution et prévoit que les attributions et l'organisation du service de police intégré, structuré à deux niveaux sont réglées par une loi. La position juridique de tous les membres du personnel du service de police intégré, structuré à deux niveaux est réglée par ou en vertu d'une loi, ce qui correspond à l'attribution au Roi du pouvoir précité. Cette modification constitutionnelle se rallie donc entièrement à la volonté des partenaires de l'accord Octopartite du 24 mai 1998, telle que concrétisée dans la loi du 7 décembre 1998, citée à plusieurs reprises.

Nous formons le voeu, mesdames et messieurs, que la présente proposition emporte votre accord unanime.

*
* *

PROPOSITION

Article unique

L'article 184 de la Constitution est remplacé par la disposition suivante :

«Art. 184. — L'organisation et les attributions du service de police intégré, structuré à deux niveaux, sont réglées par la loi. La position juridique des membres du personnel du service de police intégré, structuré à deux niveaux est réglé par ou en vertu de la loi.»

Le premier ministre,

Guy VERHOFSTADT.

*De vice-eerste minister
en minister van Buitenlandse Zaken,*

Louis MICHEL.

*De vice-eerste minister
en minister van Begroting,*

Johan VANDE LANOTTE.

De minister van Binnenlandse Zaken,

Antoine DUQUESNE.

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN.

*Le vice-premier ministre
et ministre des Affaires étrangères,*

Louis MICHEL.

*Le vice-premier ministre
et ministre du Budget,*

Johan VANDE LANOTTE.

Le ministre de l'Intérieur,

Antoine DUQUESNE.

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN.